

6 suaugusiųjų klaidos bendraujant su paaugliu

Kai mielas ir paklusnus vaikas ima virsti į neaiškų asmenį, kuris jau nebėra vaikas, bet dažnai elgiasi kaip vaikas, dar nėra suaugęs, bet reikalauja suaugusiojo teisių, tėvai pasimeta ir nebežino nei kaip elgtis, nei kaip reaguoti į savo vaiką.

Be to, tėvai dažnai jaučiasi nejaukiai šalia savo bręstančio vaiko, kurio kūnas sparčiai keičiasi, kuris nebenori būti apkabinamas ar priglaudžiamas, kuris nori daugiau erdvės ir privatumo, o nuotaika nuolat šokinėja. Dėl to nejaukumo ar tiesiog nežinojimo tėvai ir kiti suaugusieji pridaro klaidų bendraudami su paaugliu, dėl kurių atstumas tarp paauglio ir suaugusiojo ne sumažėja, o dar padidėja. Apžvelkime 6 pagrindines klaidas:

1. Visos problemos ir nesusikalbėjimai „nurašomi“ sunkiam etapui – paauglystei. Jei paauglys visas dienas neišlenda iš kambario arba nustoja valgyti namuose arba dieną miegą, o naktį būdrauja arba atsisako eiti į mokyklą, nes jaučiasi per daug pavargęs neretai tėvai tokį paauglio elgesį priskiria paauglystei ir per daug dėl to nesuka galvos. Ir tikrai paauglystė yra keisto elgesio, savęs ieškojimo, intensyvaus mąstymo, emocijų šokinėjimo etapas, tačiau paauglystė yra ir etapas kada prasideda nemažai ligų ir sutrikimų, todėl negalima žiūrėti pro pirštus, jei keistas ir neįprastas paaugliui elgesys kartojasi ir tęsiasi ilgesnį laiką.

2. Paauglys yra laikomas jau visiškai suaugusiu ir už save atsakingu žmogumi. Paauglio mąstymas dar yra egocentriškas, t.y. pasaulis vis dar sukasi aplink jį patį, jis dar ne visada supranta priežasties ir pasekmės ryšio, dar ne visada turi tinkamus problemų sprendimo įgūdžius, dar nevisiškai suvokia, kad mirtis yra negrįžtamas procesas, o jis nėra visagalis ir „jam tai šitaip nenutiks“. Paauglio kūnas bręsta greičiau nei ateina jo emocinė branda, todėl jis nėra pilnai suaugęs asmuo nors išoriškai ir gali taip pasirodyti. Aišku paaugliui reikia suteikti daugiau laisvės ir pasitikėjimo nei vaikui, duoti daugiau darbų ir pareigų, bet reikia nepamiršti, kad jis dar nėra suaugęs ir pasaulį suvokia ne visai realistiškai.

3. Tėvams per sunku matyti savo bręstantį vaiką, todėl jie atsitraukia nuo vaiko ir auginimo proceso. Liaudies išminti sako „kaip pasiklosi, taip išmiegosi“, su tokiu principu kai kurie tėvai ir žiūri į paauglius, tiesiog atsitolina nuo jų ir nebesikiša į jų gyvenimą. Jei paklausite pedagogų, į tėvelių susirinkimus ateina tik pirmokų, antrokų tėveliai, o vėliau tėvai dažniausiai nebesigilina į

vaikų mokslus, draugus, laisvalaikį. Visiškas nusišalinimas nuo paauglio auginimo nėra visai teisinga strategija, nes ne visi paaugliai geba patys susiorientuoti pasaulyje, o geranoriškas patarimas gali būti naudingas. Tai nereiškia, kad reikia paauglį kontroliuoti ir nuolat reguliuoti, bet stebėti ir žinoti ką ir su kuo jis veikia yra būtina.

4. Paauglys yra laikomas vaiku. Kai kurie tėvai niekaip negali susitaikyti su tuo, kad jų vaikas auga ir net to nemato. Bando paauglį rengti vaikiškais drabužiais, kontroliuoti kiekvieną žingsnį, nubrėžti griežtas ribas ir pan. Paauglystė yra tas etapas, kada tėvai turi pratintis paleisti savo vaiką į gyvenimą, todėl reikia paaugliui suteikti vis daugiau erdvės ir laisvės, transformuoti jo pareigas ir teises, derėtis dėl taisyklių.

5. Norint išlaikyti ryšį su paaugliu yra jam pataikaujama, pildomi visi jo norai. Kai ryšys su paaugliu vaiku pradeda trūkinėti, tėvai išsigąsta ir bando tą ryšį išlaikyti papirkinėdami vaiką, eina kartu apsipirkti ir perka vaikui viską, ką jis nori; vežasi prabangių atostogų ar rengia vakarėlius kartu su paauglio draugais. Toks papirkinėjimas gali veikti ribotą laiką, bet tikras ryšys nenuperkamas, o uždirbamas nuolatiniu artimu bendravimu.

6. Suaugęs žmogus pats tampa tarsi paauglys, nes nori pritapti, būti savas. Suaugęs žmogus, norėdamas vėl pasijausti jaunu ar galvodamas, kad paaugliškas kalbėjimas, manieros ir elgesys suartins su paaugliu neretai perspaudžia ir atrodo paaugliui kaip tik juokingai arba įtartinai. Suaugęs turi būti suaugęs. Jis turi garantuoti paaugliui stabilumą, galimą pagalbą ar reikiamą patarimą, o ne tapti draugeliu. Kai mamos giriasi, kad skolinasi rūbus iš dukros spintos arba, kad aplinkiniai jas laiko seserimis, man visada būna galia tos moters dukros, nes ji neturi mamos. Nėra blogai pavartoti vieną kitą žodį būdinga paaugliams, bet reikėtų išlaikyti sveiko proto ribas.

Klaidų darome mes visi. Tai yra žmogiška. Tik svarbu, kad suaugusių žmonių klaidos nesulaužytų bręstančių jaunų žmonių asmenybių.

Psichologė-psichoterapeutė Gintarė Jurkevičienė | psichologijoscentras.lt